MUZEUL

DE

ISTORIE NATURALĂ

DIN

BUCURESTI

DE

Dr GR. ANTIPA
DIRECTOR

CU 16 PLANŞE ÎN AUTOTIPIE

BUCUREŞTI
Inst. de Arte Grafice CAROL GÖBL S-sor I. St. Rasidescu
16, Strada Paris, 16
4893 1918

PRINCIPIILE ORGANIZAREI MUZEULUI

In București — ca și în mai toate capitalele — există încă dela 1836, un Muzeu din Istorie Naturală, care până la 1893 era instalat mai întâi în clădirile dela Colțea și apoi în 3 săli din aripa dreaptă a Universității.

Colecțiunile acestui Muzeu se compuneau dintr'o grămadă de animale mai mult sau mai puțin rău împăiate — Mamifere, Păsări și câțiva Pești, — câteva preparate uscate anatomice și foarte multe monstruozități de oameni și animale — copii cu 2 capete, miei cu 8 picioare etc. — cari erau trimise din toate părțile țării și păstrate aci — deși n'aveau nici o valoare științifică — ca «curiozități».

Starea acestor colecțiuni, în afară de vreo 20—30 Exemplare, era astfel că desigur nu meritau să fie expuse într'un Muzeu, iar moliile se încuibaseră atât de tare în exemplarele împaiate, încât constituiau un permanent pericol pentru noile achizițiuni.

In anul 1893, când am fost numit Director al Colecțiunilor Zoologice, prima mea intențiune a fost de a distruge cât mai în grabă o mare parte din vechile colecțiuni și de a le înlocui cu exemplare noi de valoare. Pentru organizarea noului Muzeu se închiriase atunci o casă privată mai încăpătoare în str. Polonă No. 19 (fosta legațiune germană) și s'au transportat acolo colecțiunile. Aci, a rămas Muzeul până în anul 1906, când s'a instalat apoi definitiv în noul local dela Șosea.

A fost o luptă grea până am putut obține fondurile necesare ca să construim acest nou local, și numai grație Marelui nostru Rege Carol și neuitatului său Sfetnic Dimitrie Sturdza, a putut această clădire, atât de necesară pentru desvoltarea noastră culturală — și

cea mai eftină construcţie din ţară — să fie ridicată. Curios lucru, că tocmai atunci când se cheltuiau milioane pe construcţiuni de palate inutile, nu se putea găsi nici măcar modesta sumă de 350.000 lei — repartizată şi aceasta pe 3 exerciţii bugetare — pentru a dota ţara cu un Institut atât de util.

Scopul acestei lucrări nu este însă de a arăta în ce mod ne-am putut procura colecţiunile de care dispunem astăzi şi a căror valoare se urcă acum la vr'o câteva milioane. Continue călătorii în toate părţile ţării, la toate coastele mărilor europene, etc., permanente legături cu toţi comercianţii mari de naturalii din lume, bune relaţiuni cu tot felul de colecţionari, vânători, pescari, exploratori şi cu instituţiunile ştiinţifice, o cerşetorie neîncetată şi a. m. d., toate acestea şi alte mijloace au contribuit — fiecare în felul său — pentru a agonisi şi a completa colecţiunile Muzeului astfel cum sunt ele astăzi.

Pe de altă parte însă, şi organizarea unui bun laborator taxidemic cu un preparator îndemânatec, educaţia personalului la lucrări muzeale şi organizarea unui atelier propriu de tâmplărie, ne-au dat putinţa să preparăm obiectele adunate şi să le facem apte de a fi expuse într'un Muzeu. Cu toate că aveam un personal foarte redus — la început era numai un preparator şi doi servitori, pe lângă care s'au adăogat numai târziu încă doi asistenţi — s'au putut cu modul acesta înmulţi colecţiunile atât de tare încât în 1906 am putut umple cu ele aproape în întregime noul local, de 3 × 2000 m. p. suprafaţă. Astăzi numai colecţiunea publică este expusă în 25 de săli, în dulapuri mari de fier cu geamuri de cristal, a căror faţă are o lungime de 1 Km. 116 m.

Nu însă bogăţia colecţiunilor şi modul cum au fost ele adunate — în această privinţă mai toate muzeele au procedat în acelaşi chip — ci mai cu seamă modul întrebuinţării acestor colecţiuni pentru organizarea unui muzeu, care să corespundă la anumite scopuri pentru înlesnirea cercetărilor ştiinţifice şi pentru popularizarea ştiinţei, este aceia ce cred că ar putea să intereseze mai mult la Muzeul nostru.

In cele ce urmează dar, mă voi sili să arăt în scurt motivele cari m'au făcut să dau muzeului nostru această formă şi organizare şi să aranjez colecţiunile în modul cum se văd aci expuse.

După cum se ştie, muzeele cele mari de Istorie Naturală şi-au luat naştere în cea mai mare parte din vechile «Cabinete de Naturalii», «Camere de Rarităţi» etc. în care se conservau şi se expuneau — cu mai multă sau mai puţină regulă — «Curiozităţi», «Mineralii», «Comori de ale Naturii», Colecţiuni adunate în călătorii din diferitele părţi ale lumii, etc. Ele serveau pe atunci mai mult pentru a mări splendoarea unei rezidenţe decât pentru scopuri ştiinţifice şi de instrucţie. Numai necesitatea de a rândui aceste colecţiuni a adus în capul acestor Institute oameni de ştiinţă, cari apoi încetul cu încetul le-au transformat în actualele muzee, servind scopurilor de ştiinţă şi instrucţie.

In toate muzeele cari s'au format în modul acesta, s'a rânduit materialul după Systema zoologică, aplicându-se cu severitate principiile de clasificaţiune. Cu cât era adunat mai mult material, cu cât colecţiunile erau mai complecte, cu atât muzeul era mai bine apreciat. Pe atunci domnea părerea cunoscutului naturalist Schlegel din Leyden (Olanda) că «un muzeu trebue să fie ca o carte deschisă în care vizitatorul să poată găsi totul». Astfel se vede încă şi astăzi, tocmai în vestitul muzeu de Istorie Naturală din Leyden, că colecţiunile de animale expuse conţin totul — până la cele mai mici varietăţi — aşa că unele specii sunt reprezentate prin câte 50—60 şi chiar mai multe exemplare; aci treci prin săli întregi fără a putea vedea decât câte o mică grupă. Acest mod de expunere se mai întâlneşte încă la marele muzeu de Istorie Naturală de la Jardin des Plantes din Paris, precum şi la altele din muzeele mari europene.

O asemenea bogăţie poate desigur să fie foarte binevenită pentru un specialist care lucrează asupra unui subiect determinat, pentru orice naturalist însă care vine să'şi capete o privire generală, o asemenea colecţie este obositoare, iar pe un laic nu poate decât să'l ameţească. El poate cel mult să se sperie de inmensitatea acestei ştiinţe, desigur însă că din vizitarea unui asemenea muzeu nu poate învăţa nimic sistematic.

Este un mare merit al decedatului Director al muzeului de istorie naturală din Berlin, Profesorul K. Möbius, de a fi arătat că numai atunci îşi pot îndeplini muzeele dublul lor rol când *colecţiunile*

științifice — în care trebue să se constituească mari depozite de materiale științifice spre a sta la dispoziția cercetătorilor specialiști din diferitele domenii — vor fi cu totul separate de *colecțiunile publice*, care au a servi pentru instrucție și popularizare.

O colecțiune publică trebue să conțină numai *tipuri alese*, lăsând la o parte toate obiectele de importanță secundară, pentru ca să nu se piardă privirea generală asupra întregului și să se arăte vizitatorului numai esențialul. Möbius a și organizat micul său muzeu din Kiel după aceste principii și apoi a aplicat aceleași principii la organizarea muzeului de Istorie Naturală din Berlin. Pe acesta însă l'a găsit, în momentul când a fost el chemat ca Director, din nefericire aproape gata construit, așa că — cu toate silințele excelentului său architect, decedatul Baurat Tiede — nu a mai fost cu putință să se aplice în totul proectele sale.

Acesta a fost primul principiu pe care l'am aplicat și eu la muzeul din București separând cu totul colecțiunea științifică de colecțiunile publice.

De aci înainte însă tocmai începe greul: cum să se organizeze aceste două secțiuni pentru ca fiecare din ele să poată corespunde cât mai bine scopului ei?

Intrucât privește *secțiunea științifică*, chestiunea e mai ușoară de rezolvit; pentru aceasta e nevoe numai de camere bune și uscate, cu dulapuri ermetice în cari colecțiile să se păstreze înmagazinate și unde să existe locuri comode de lucru pentru oamenii de știință, fără totuși a se îngriji de estetică sau alte asemenea considerațiuni.

Mai greu este a organiza o *colecțiune publică* care să corespundă menirei ei și care trebue să fie în stare de a interesa de o potrivă atât pe laic cât și pe omul cult și chiar pe specialist.

Vechea metodă — care se practică și astăzi în cele mai multe din muzeele cele mari — de a clasifica colecțiunile și a le așeza una după alta, după sistemul natural, nu poate să îndeplinească suficient un asemenea scop. Sistematica singură e prea fadă și satisface numai pe foarte puțini dintre vizitatorii unui muzeu. Mulți dintre aceștia ar dori să știe câte ceva mai mult despre animalele expuse decât numai

numele latineşti şi poziţia lor în sistema zoologică: Unii ar dori să mai ştie cu privire la aceste animale câte ceva despre Habitatul şi felul lor de viaţă, despre rolul ce au a'l juca în natură, despre comunităţile de viaţă ce le formează ele, despre foloasele şi vătămările ce le aduc omului sau despre raporturile animalelor între ele, etc; alţii ar dori să se informeze mai mult despre evoluţia regnului animal, despre raporturile de înrudire ale animalelor între ele, despre capacitatea lor de adaptaţiune şi despre migraţiunile ce le fac, despre desvoltarea lor individuală şi organizaţiunea lor internă, etc.

Astfel de defecte în organizaţiunea colecţiunilor publice se simţesc din ce în ce mai mult şi nu au lipsit nici încercările într'o direcţie sau în alta de a compune colecţiunile astfel încât să poată corespundă cât mai bine necesităţilor ştiinţifice ale publicului.

Muzeul de Istorie Naturală din Londra (South Kensington) a fost cel dintâi care, pe lângă Sistematică, a acordat Biologiei un loc de onoare; atât sala zisă «a lui Darvin», în care sunt expuse dovezile pentru teoria descedenţii, cât şi sălile cu splendidele grupe biologice de păsări, contează şi astăzi ca modele demne de imitat.

După aceasta însă, veni unul dintre elevii lui Haeckel — Dr. Lehmann — care organizând noul muzeu din Altona a lăsat sistematica cu totul la o parte şi a aranjat întregul muzeu numai din punctul de vedere biologic. Faţă de această reformă radicală au sărit reprezentanţii vechii direcţii ai sistematicei extreme şi au atacat cu vehemenţă noua direcţie; profesorul Wandoleck dela muzeul din Dresda a atacat pe Lehmann printr'un articol publicat în «Zoologischer Anzeiger» în care'i spunea: «Un muzeu este un institut ştiinţific şi nu un Panoptic» ş. a. m. d.

Profesor Georg v. Koch, care în multe privinţe şi-a câştigat mari merite pentru Muzeologie, a mers şi mai departe: el a aranjat în muzeul din Darmstadt o serie de Diorame (însă fără un fund pictat) în care grupase reprezentanţii principali ai regiunilor mari bogeografice în mijlocul naturii corespunzătoare. Ideia era desigur, foarte bună şi chiar sugestivă, execuţia însă nu, căci era o grupare nenaturală, fiindcă în aceiaşi grupă se găseau stând paşnice una lângă alta speciile cele mai duşmănoase.

Un pas mai departe în această direcţie — desigur sugerat şi de ideia lui v. Koch — îl formează micul „Muzeu biologic" din Stokholm (in Skansen) în care se expune foarte frumos fauna Suediei într'o mare Dioramă, arătându-se prin picturi cari formează fundul dioramei, mediul natural în cari trăesc animalele.

In acest interval de timp — deoarece se recunoscuse deja marea importanţă a Muzeelor ca instituţiuni de popularizare şi educaţie — au început a se construi în cele mai multe oraşe din Europa Muzee noi şi pretutindeni se puteau vedea tot felul de inovaţiuni, având de scop să facă colecţiunile publice mai apte pentru îndeplinirea menirei lor.

Aceasta era starea de desvoltare a muzeelor moderne de istorie naturală şi sub aceste impresiuni eram când, în anul 1903, mi s'au acordat fondurile necesare pentru construcţia noului local al Muzeului, ale cărui planuri aveam acum să le alcătuesc.

Deşi studiasem de aproape toate muzeele europene şi deşi mi-ar fi fost foarte comod — cum se încercase deja odată — să aleg unul din aceste ca model pentru a'l transplanta în Bucureşti, totuşi mi-am zis — cu toate că îmi îngreuiam astfel lucrarea — că singurul muzeu de istorie naturală al ţării, pe lângă cerinţele ştiinţei generale internaţionale, mai are de satisfăcut şi o problemă naţională şi aceasta nu poate fi importată. El trebue să aleagă comorile şi frumuseţile caracteristice ale naturei acestei ţări şi să le pună în evidenţă şi trebue să fie astfel de adaptat cerinţelor intelectuale şi caracterului populaţiunei încât să se poată obţine prin ele un efect cu adevărat instructiv şi educator.

Problema a cărei rezolvire mi-am propus-o a fost dar: *de a creia aci un institut, care pe de o parte să servească cercetărilor pur ştiinţifice, şi anume în prima linie studiului ştiinţific naturalist al ţării, iar pe de altă parte să înlesnească cultura populară — în sensul cel mai larg — şi învăţământul ştiinţelor naturale.*

Pentru îndeplinirea primei îndatoriri era nevoe să adunăm aci un bogat material de studii şi să organizăm laboratorii bune cu locuri comode de lucru, o bibliotecă bună, aquarii, etc.; pentru a doua

însă trebuia să avem o colecţiune publică anume organizată ca să poată corespunde cât mai perfect scopului ei şi care să fie aranjată în mod intuitiv, constând din exemplare tipice şi bine conservate.

Ce anume trebue însă să conţină o asemenea colecţiune publică şi mai cu seamă cum să prezintăm animalele pentru a putea corespunde cât mai bine atât cerinţelor ştiinţei cât şi nevoilor specifice ale ţării şi ale poporului? Să expunem animalele numai după sistematică — cum se face încă în cele mai multe din muzeele mari — sau numai după biologie, cum se face în alte muzee? Să punem anatomia, embriologia şi paleontologia împreună cu sistematica, sau să le expunem separat, sau ca anatomie comparată? Să expunem animalele şi după distribuţia lor geografică? Să luăm în considerare şi raporturile animalelor între ele, sau faţă de om, dacă'i sunt folositoare sau vătămătoare? ş. a. m. d. O întreagă serie de asemenea puncte de privire i se prezintă unui Director de muzeu care are a organiza o colecţiune publică şi numai o reflexiune matură, cumpănind bine toate ţintele la cari tindem să ajungem, poate să ne hotărască pe ce cale să apucăm.

După multă chibzuinţă, luând în considerare toate împrejurările asupra cărora nu pot insista aci, am ajuns la convingerea că colecţiunea noastră publică nu trebue să fie unilaterală; ea trebue să fie astfel organizată încât să poată satisface cerinţele diferitelor ramuri ale ştiinţei şi diferitele interese ale vizitatorilor, astfel încât să le poată procura acestora în toate direcţiile învăţătură şi stimul.

Această colecţie ar trebui să consiste cel puţin din următoarele secţiuni, a căror organizare să se facă după principiile schiţate pe scurt aci;

1. *O colecţiune generală de tipuri—aranjată după clasificarea naturală a animalelor*—conţinând fauna complectă a ţării şi speciile cele mai cunoscute de animale, trebue să formeze scheletul care susţine întregul muzău, căci «sine systemata chaos».

In această colecţiune sistematică, trebue totuşi ca diferitele specii să fie astfel montate încât la fiecare să se poată vedea cât mai mult din felul ei de viaţă; pe cât se poate să se compună grupe mici cu: bărbat, femeie, pui, cuib, ouă, hrană, habitatul, haina de iarnă, haina de vară, mijloacele de apărare, duşmanii, etc. şi tot ce se referă la biologia specială a acestei specii.

Fiecărei grupe mai mari de animale — clasă, ordine, familie, etc. — să i se pună şi câteva preparate anatomice, cari să pună în evidenţă caracterele principale ale organizaţiunei interne şi criteriile clasificaţiunei.

Unde este cu putinţă, să se pună alături de speciile recente şi strămoşii lor fosili, precum şi desvoltarea embrională, pentru ca cu modul acesta să se atragă atenţia vizitatorului asupra desvoltărei speciei sau a individului şi în general pentru a desvolta interesul său pentru evoluţia lumei organice.

2. *O colecţiune specială de anatomie şi embriologie comparată*, pentru a arăta în linii mari mersul desvoltărei regnului animal şi a'l ilustra prin exemple deosebit de instructive (de ex. desvoltarea filogenetică a piciorului calului).

3. *O colecţiune specială a paraziţilor animali şi a organismelor provocătoare şi transmiţătoare de boale*, aranjată în mod biologic. Pe cât cu putinţă a se expune în mod intuitiv pentru fiecare boală în parte întregul ciclu de desvoltare al parazitului şi întreaga serie de gazde (purtători) prin care trece.

4. *O colecţiune specială de biologie generală*, în care să se arate prin exemple bine alese fenomenele generale ale vieţei animale, fenomenele de adaptaţiune, ereditate, etc.

5. *O reprezentare a principalelor regiuni biogeografice din lume şi a formaţiunilor geografice caracteristice cu locuitorii lor*, eventual expuse în formă de dioramă. — Astfel de ex, Tundra cu locuitorii ei, Deşertul din Arabia, Savana africană, Prairia nördamericană, Pampasurile sudamericane, Djungle, Tufişul australian, ş. a. m. d. Tot astfel: un banc de Coralii cu locuitorii săi, un fund de mare, un banc de stridii, un banc de Heringi, etc.

6. *O colecţiune Oceanografică*, cu arătarea condiţiunilor de viaţă din diferitele adâncimi şi medii şi fenomenele caracteristice de adaptaţiune ale plantelor şi animalelor la aceste medii de trai. Expunerea diferitelor aparate şi metode de explorare.

7. *O colecţiune Limnologică şi Potamologică*, arătându-se viaţa din râuri şi bălţi, organizată în acelaşi fel ca şi cea precedentă.

8. *O colecţiune speleologică*, arătând viaţa din Caverne cu reprezentarea fenomenelor caracteristice de adaptare la aceste condiţiuni speciale de trai.

9. *Istoria naturală a omului*; cu Anatomia (comparaţie între om şi maimuţă), Embriologia, Anatomie patologică, Antropologie, Prehistorie şi Etnologie, etc.

10. Cu privire la *Zoologia aplicată*, trebue de asemenea dată o atenţie deosebită, căci prin aceasta se răspândeşte un stimul ştiinţific în cercuri cu mult mai largi şi colecţiunile devin mai interesante.

Produsele animale, cari se consumă direct de oameni sau se prelucrează de industrie, vor trebui să fie cât mai des expuse — în stare brută sau prelucrată, — alături de speciile respective.

Colecţiunele speciale de *Biologie agricolă, silvică sau de pescărie*, vor aduce într'o ţară ca România în totdeauna cele mai mari servicii şi vor trezi un interes deosebit în public.

11. *O colecţiune reprezentând rolul pe care'l joacă organismele animale şi vegetale în formarea coajei pământului.*

12. *O reprezentare biologică a principalelor formaţiuni geografice cu fauna şi flora care le caracterizează.* In această din urmă colecţie, animalele şi plantele nu se vor mai aranja fiecare în parte după clasificaţie, ci ca părţi integrante ale unei unităţi geografice, adică ca produse ale unui anumit mediu; ele se vor grupa dar după habitatele lor şi după comunităţile de viaţă ce le formează unele cu altele. Aceste grupe vor trebui totodată să pună în evidenţă raporturile dintre mediul de trai şi organizmele ce locuesc întrânsul şi deci fenomenele de adaptaţiune la care acesta le constrânge prin condiţiunile naturale de trai ce le oferă acestor organizme.

Pentru a putea reprezenta mai bine partea caracteristică a acestor formaţiuni geografice ca medii de trai a animalelor şi plantelor, trebue ca expoziţia să fie făcută — acolo unde e cu putinţă — în diorame cu fundul pictat, pentru ca aceasta să cuprindă nu numai natura imediat înconjurătoare, ci chiar regiuni cât se poate mai largi.

In linii mari mi-am fixat atunci următorul program pentru aceste *grupe biogeografice din România*:

A. **Viaţa în ape.** 1. *Viaţa în păraele de munte cu diferitele lor regiuni biologice:* Torent, Cascade, porţiunea cu pantă mare, porţiunea cu pantă mică, partea din mal care se stropeşte cu apă din părâu, porţiunea inundabilă a părâului.

2. *Viaţa într'un eleşteu.*

3. *Viaţa în râuri:* Regiunea litorală, fauna pelagică, viaţa pe fund şi în mâlul de pe fund, viaţa aquatică în bancurile de pietriş şi de nisip, pe insule şi pe terenul inundabil cu componetele sale, adică: bălţi, jepşe, mlaştine, gârle, teren inundabil etc.

4. *Viaţa în basenul apelor Dunărei.*

a. *Viaţa în albia Dunărei:* Regiunea litorală, viaţa pelagică, viaţa pe fund, viaţa în pătura de nomol sau de nisip dela fund etc.

b. *Raporturile dintre fauna terestră şi fluviu* (Insectele cu metamorfosele lor etc.)

c. *Viaţa în toate unităţile care compun regiunea inundabilă:* bălţi, jepşe, mlaştine, gârle, stufării şi alte complexe de plante (păpuriş, rogozuri etc.), terenuri inundabile etc.

d. *Viaţa în delta Dunărei* cu toate componentele ei.

e. *Viaţa în lacurile salmastre şi în lagune.*

f. *Viaţa în diferitele părţi de mare cu apă îndulcită din faţa gurilor Dunărei.*

5. *Viaţa în porţiunea de mare care udă coastele României,* în afară de porţiunea din faţa gurilor Dunărei.

6. *Viaţa în marea largă.*

B. **Viaţa pe uscat.** 1. *Viaţa pe munţi:* crestele stâncoase ale munţilor, regiunea zăpezei, regiunea păşunelor de munte şi regiunea păduroasă înaltă după speciile de arbori, pădurile subcarpatice ş. a. m. d.

2. *Viaţa în regiunea dealurilor:* pădure, vii, păşune şi fâneţe, sate şi locuri populate, în apropierea pătulelor şi depozitelor de cereale etc.

3. *Viaţa pe câmpie.*

4. *Viaţa pe stepă* (Bărăgan).

5. *Viaţa în lunca Dunărei.*

6. *Viaţa pe grindurile Deltei:* pădurile deltei, dunele de nisip grindurile aluvionare ale malurilor, cordoanele litorale etc.

7. *Viaţa în stufării*, pe plaur şi pe insulele plutitoare.

8. *Viaţa pe insule* (Ostroavele Dunărei, Popina, Bisericuţa, Insula Şerpilor etc.).

9. *Viaţa în sate şi oraşe:* curţi, grădini de fructe şi legume, în coteţe de păsări, în grajdurile de vite, în locuinţele omeneşti, în hambarele de cereale, în pivniţe, latrine, conductele de apă, canalizări etc.

10. *Viaţa în peşteri.*

11. *Viaţa în pământ.*

12. *Viaţa în aer.*

Din acest bogat program pe care-l alcătuisem pentru aranjarea biologică a faunei României am putut executa, în scurtul timp de 11 ani, fireşte numai o parte relativ mică. Primele începuturi ale acestor colecţiuni sunt însă deja în bună parte gata şi cu încetul se vor completa, ba chiar o mare parte din grupele biogeografice — 28 de diorame şi o mulţime de grupe mai mici — sunt gata instalate.

Pentru terminarea grupelor începute şi pentru prepararea celor noui avem însă nevoe încă de mult timp şi mai cu seamă de loc, căci localul Muzeului este deja plin iar pentru noua aripă proiectată va trebui să aşteptăm probabil încă mult timp. In tot cazul noua parte va trebui construită cu totul în alt mod, căci experienţa ne-a învăţat că în multe privinţe se poate face mai bine; mai cu seamă pentru diorame trebueşte o construcţie specială, astfel ca grupele să aibă mai mult loc şi să capete pe sus lumina zilei, iar publicul să le vadă dintr'un coridor mai întunecos, aşa ca să se poată obţine mai bine efectul panoramatic necesar.

* * *

In felul acesta proectasem să organizăm colecţiunea noastră publică, pentru a putea da vizitatorilor muzăului instrucţie şi stimule în toate aceste direcţiuni.

Ştim prea bine că, în scurtul timp de abia 11 ani, acest ţel vast nu a putut fi realizat nici măcar în parte; a fost cu atât mai grea a se ajunge la un asemenea rezultat cu cât noi nu dispunem aci — ca

muzeele vechi — de colecţiuni bogate adunate de multe generaţiuni, pe cari apoi să le fi putut prepara şi expune în modul dorit de noi; din contră noi şi astăzi încă suntem nevoiţi a colecţiona şi a ne da toate silinţele spre a ne procura preparatele, înainte de a ne putea gândi să compunem din ele colecţiuni, pe cari să le aranjăm astfel ca să corespundă unui scop determinat. Şi e lucru ştiut că toate acestea depind în prima linie de mijloacele materiale ce se pot avea la dispoziţie.

Un lucru totuşi nu trebue părăsit din vedere cu ocazia organizărei unei colecţiuni publice, pentru ca aceasta să aibă în adevăr darul de a fi instructivă şi educativă: Un director de muzău are acelaşi scop de îndeplinit ca şi un profesor, numai pe căi diferite; şi el trebue dar, întocmai ca şi profesorul, să conteze cu psihologia publicului. Pe când însă auditorii unui profesor au cam acelaş grad de cultură şi aceleaşi cunoştinţe, aşa că el se poate orienta după aceasta în prelegerile sale, vizitatorii unui muzău aparţin tuturor staturilor culturale şi au cele mai variate cerinţe intelectuale şi năzuinţe; şi totuşi colecţiunile unui muzău trebue să fie în stare de a oferi tuturor acestor categorii de vizitatori învăţătură şi să'i intereseze deopotrivă. Tocmai pentru acest scop se recomandă ca Muzeologul — întocmai ca şi profesorul — să caute mai întâi puncte de contact cu cunoştinţele pregătitoare, necesităţile şi interesele intelectuale ale vizitatorului, pentru ca cu modul acesta să'l poată conduce dela cunoscut la necunoscut şi să'l instruiască. Din acest punct de vedere — după cum s'a amintit mai sus — cel mai bun mijloc este de a pune în evidenţă şi folosul ce'l oferă omului obiectele expuse şi a nu lăsa din vedere şi întrebuinţarea lor practică. Astfel ar trebui să se expună pe lângă mamifere şi blănile — cu numele lor întrebuinţate în comerţ —, la Balene să se pună spermacet fanoanele, etc. şi alte producte; la peşti produsele principale ale pescăriilor, cum se găsesc în comerţ; la păsări penele brute şi prelucrate cu se găsesc în comerţul de pene, ş. a. m. d.

Toate aceste obiecte au pentru o colecţiune publică o importanţă, nu numai fiindcă procură publicului o mulţime de cunoştinţe nouă, ci şi fiindcă prin ele se desvoltă la vizitator o serie de interese noi pentru însemnătatea pur ştiinţifică naturalistă a acestor obiecte. Aceste

puncte de contact servesc dar ca excitante, pentru a trezi curiozitatea ştiinţifică, şi ca legătură de unire între interesele primitive ale publicului şi cunoştinţele ştiinţifice pe care voim să le popularizăm. Fireşte, nu trebue mers prea departe în această direcţie, căci pentru aceste scopuri sunt muzeele speciale de comerţ şi industrie, muzeele de vânat şi pescuit, etc. Fiecare director de muzeu va şti în această privinţă să găsească justa măsură pentru a nu uita ţinta sa principală — răspândirea cunoştinţelor ştiinţifice — şi pentru a nu servi vizitatorilor săi numai condimente în loc de hrană.

Pentru aceleaşi motive — pentru a captiva mai bine pe vizitator şi a'i trezi apoi încetul cu încetul curiozitatea ştiinţifică — este necesar de a expune în colecţiunea publică o serie de Rarităţi, exemplare splendide etc., cari servesc ca obiecte de atracţiune sau reprezentaţiune şi dau muzeului o splendoare deosebită.

De asemenea, interesul pentru ştiinţă devine şi mai intensiv dacă i se dă publicului posibilitatea să arunce o privire şi prin atelierele unde se făureşte ştiinţa. Expunerea unor aparate de exploraţiune oceanografice, arătarea metodelor cercetărilor microscopice şi a technicei microscopice moderne, lucrările de taxidermie, metodele de colectare şi preparare şi a. m. d. şi pe lângă toate acestea şi portretele oamenilor de ştiinţă şi a laboratoarelor lor, etc; toate acestea stabilesc între public şi ştiinţă o intimitate cu mult mai mare şi pot fi foarte fecunde.

Spre toate aceste direcţiuni, precum şi printr'un mod de expunere curat şi estetic, muzeul nostru şi-a dat osteneala de a face tot ce i'a stat în putinţă. Rezultatele obţinute pe această cale sunt cât se poate de favorabile; e suficient să amintesc numai, că într'o singură Duminecă am ajuns odată a avea 15.200 vizitatori, ceeace pentru un oraş relativ mic, ca Bucureştii (350,000 locuitori), este desigur foarte mult.

Cu aceasta cred că am schiţat, în linii mari, Muzeul nostru şi m'aş bucura dacă prin aceasta aş fi putut aduce vreo mică contribuţie la Muzeologie şi la transformarea colecţiilor publice ale muzeelor în adevărate institute de popularizarea ştiinţei.

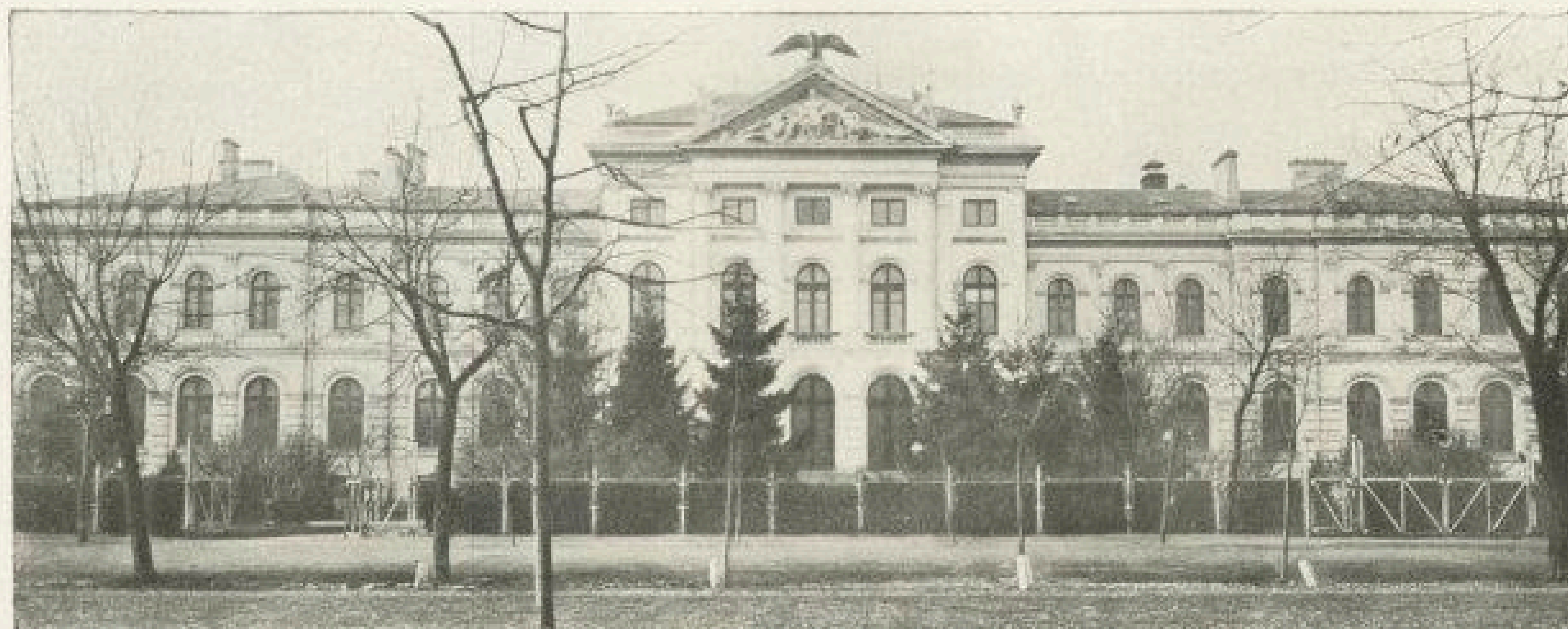

Fig. 1. Localul Muzeului de Istorie Naturală.

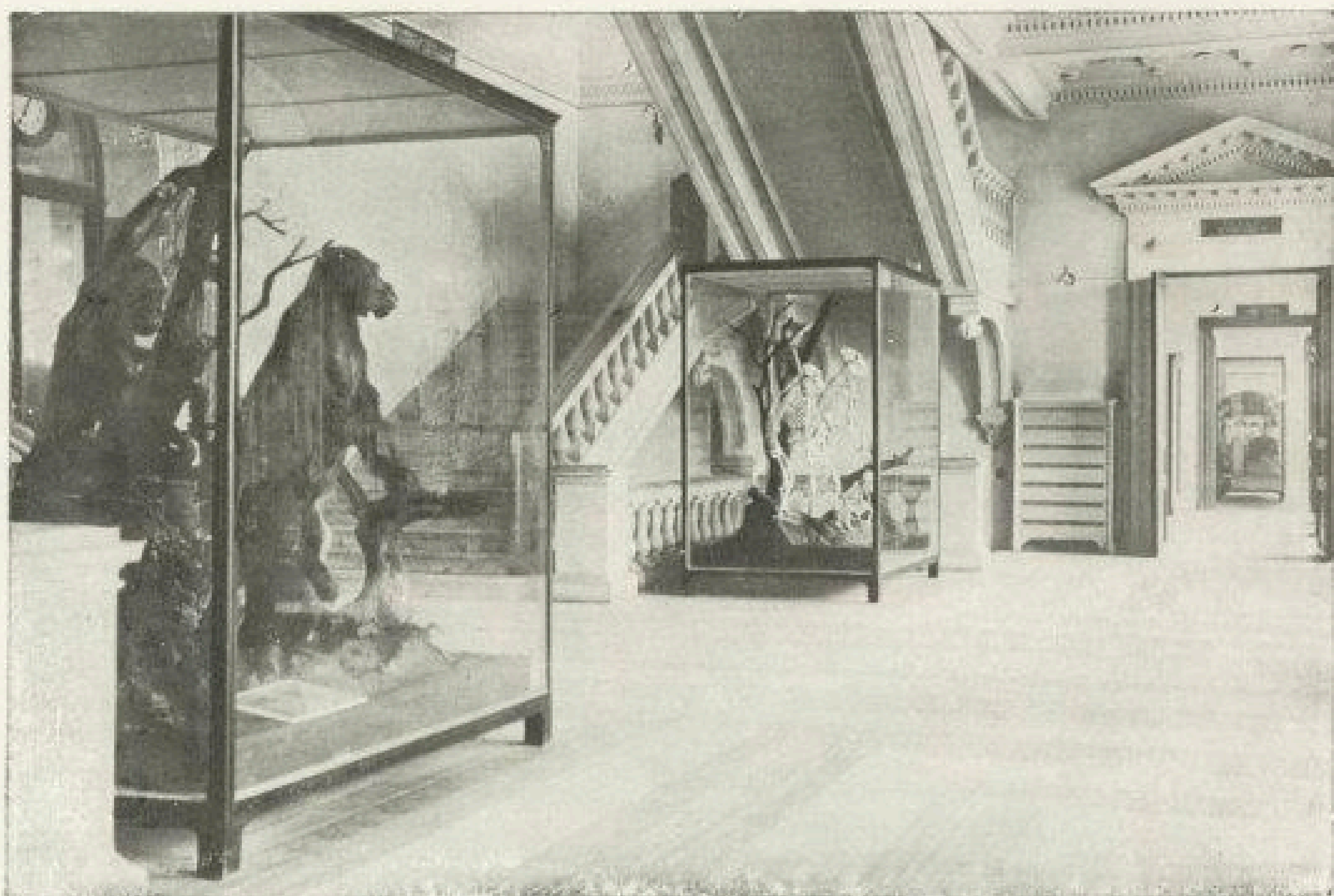

Fig. 2. Vestibulul cu grupele de Gorila.

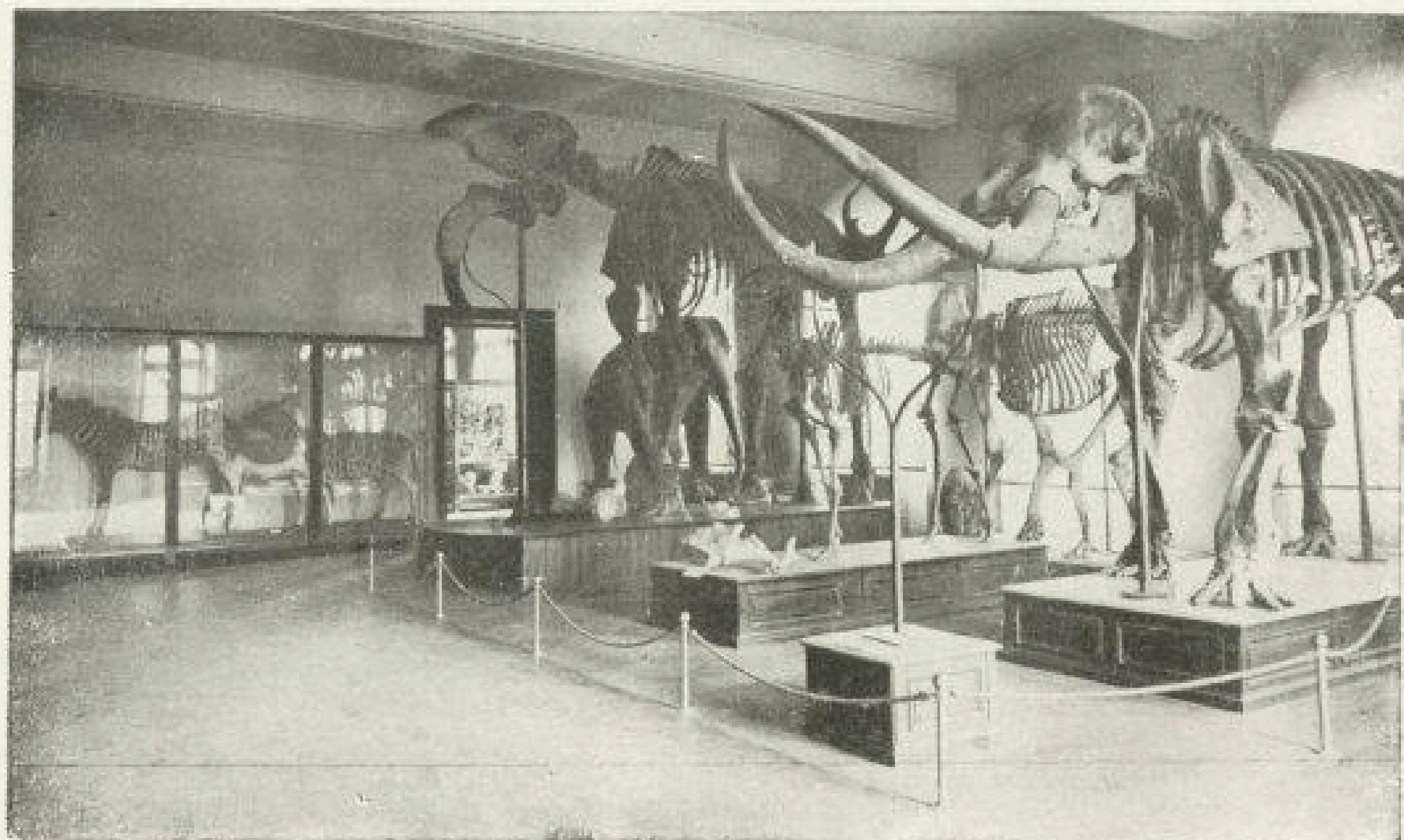

Fig. 3. Sala Dinotheriului şi grupele de Maimuţe antropomorfe.

Fig. 4. Sala mare de mamifere cu Elefantul de mare *(Macrrohinus elephantinus)* la mijloc. In fund dioramele biogeografice.

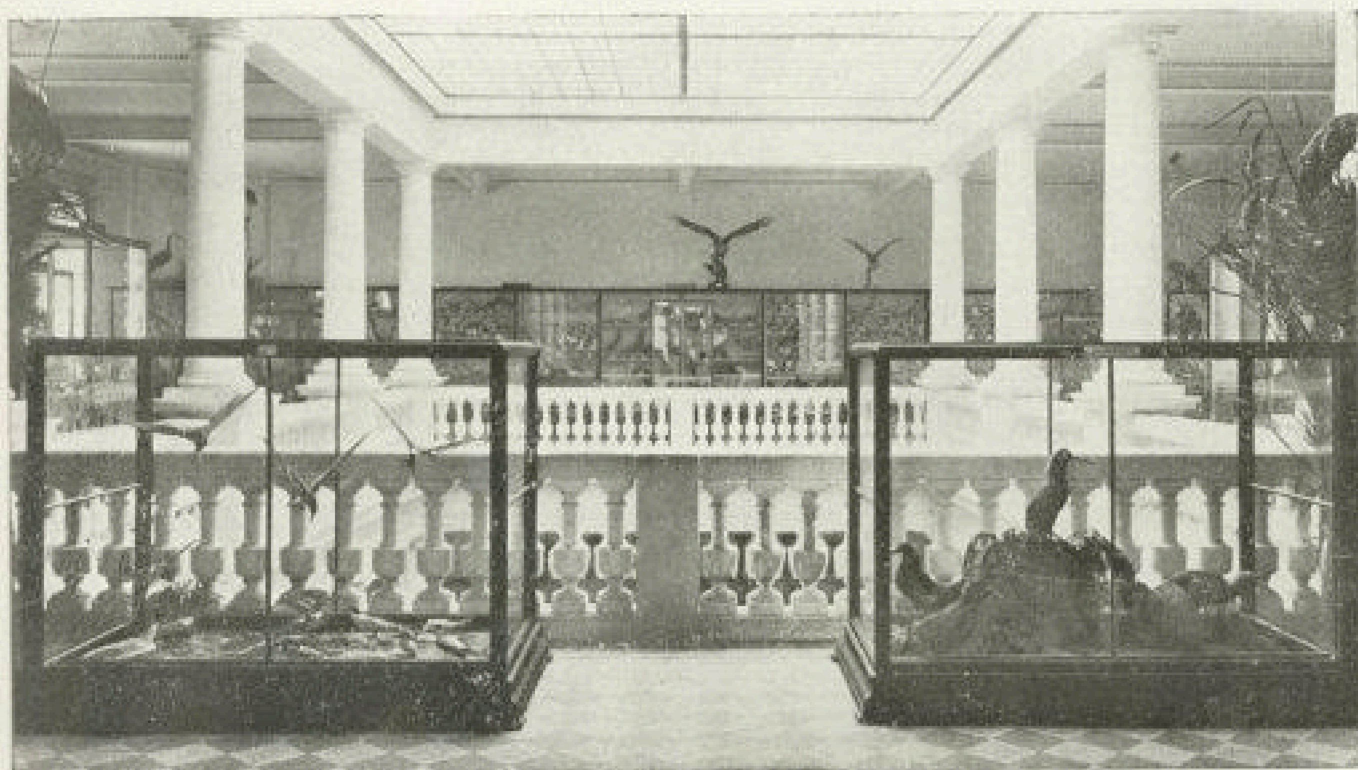

Fig. 5. Sala mare de păseri (vedere generală).

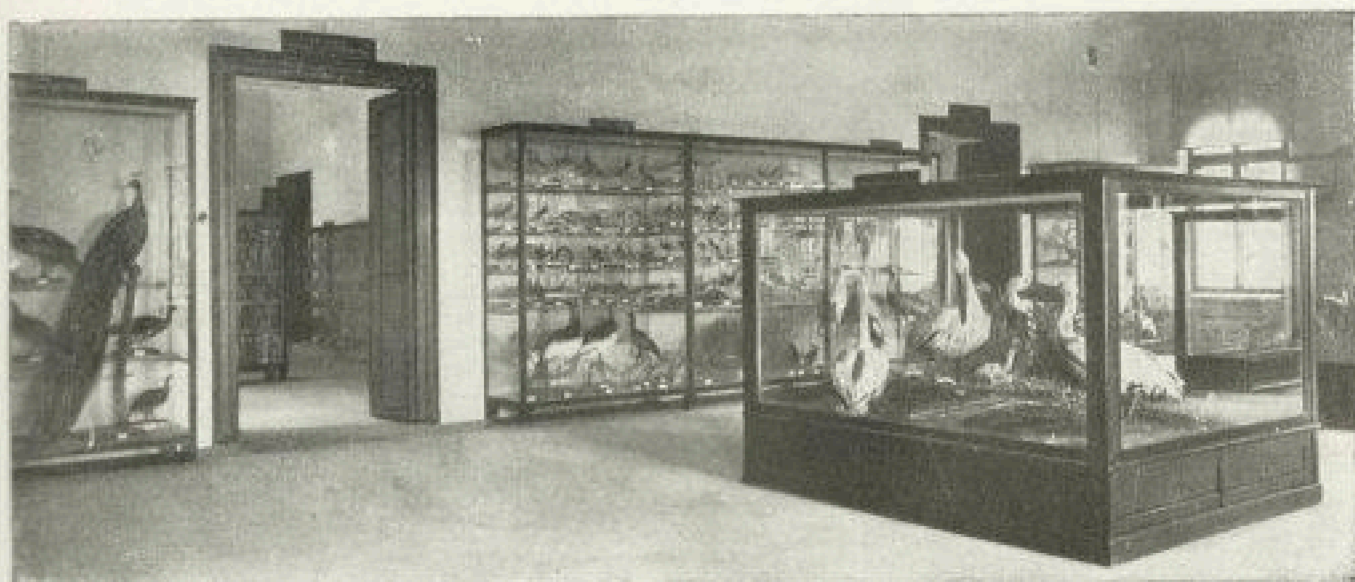

Fig. 6. Sala mică de păseri cu grupe de păseri din România.

Fig. 7. Sala Coralelor.

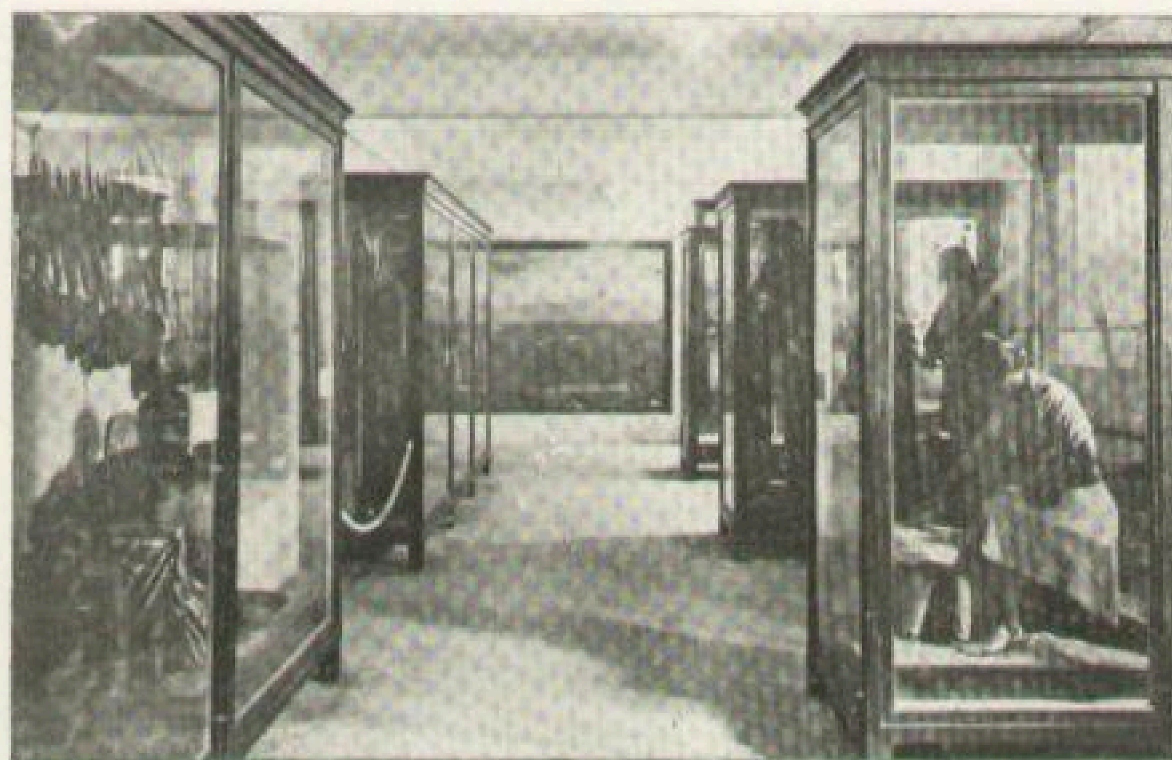

Fig. 8. O sală de Etnografie cu o Dioramă biogeografică în fund.

Fig. 9. Grupa cu schelete de Gorilla.

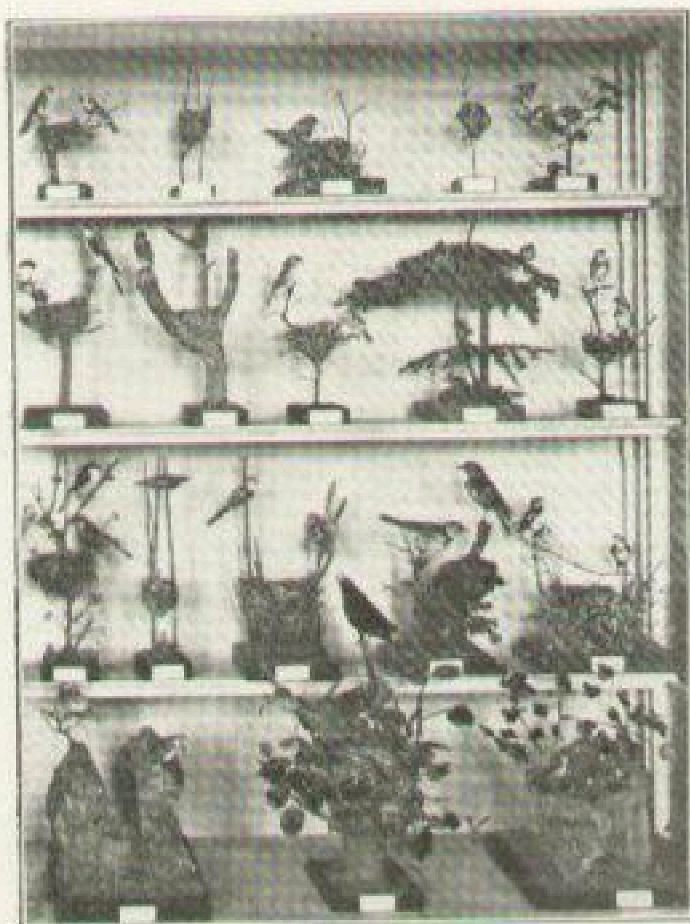

Fig. 10. Un dulap cu păseri aranjate după metoda biologică.

Fig. 11. Stârci albi (*Ardea egretta* și *Ardea garzetta*) la cuibari în stufăriile Dunărei.

Fig. 12. Grupă de Condori din Cordilieri.

Fig. 13. Grupă de vulturi cu barbă (*Gypaetus barbatus*) în Carpaţi.

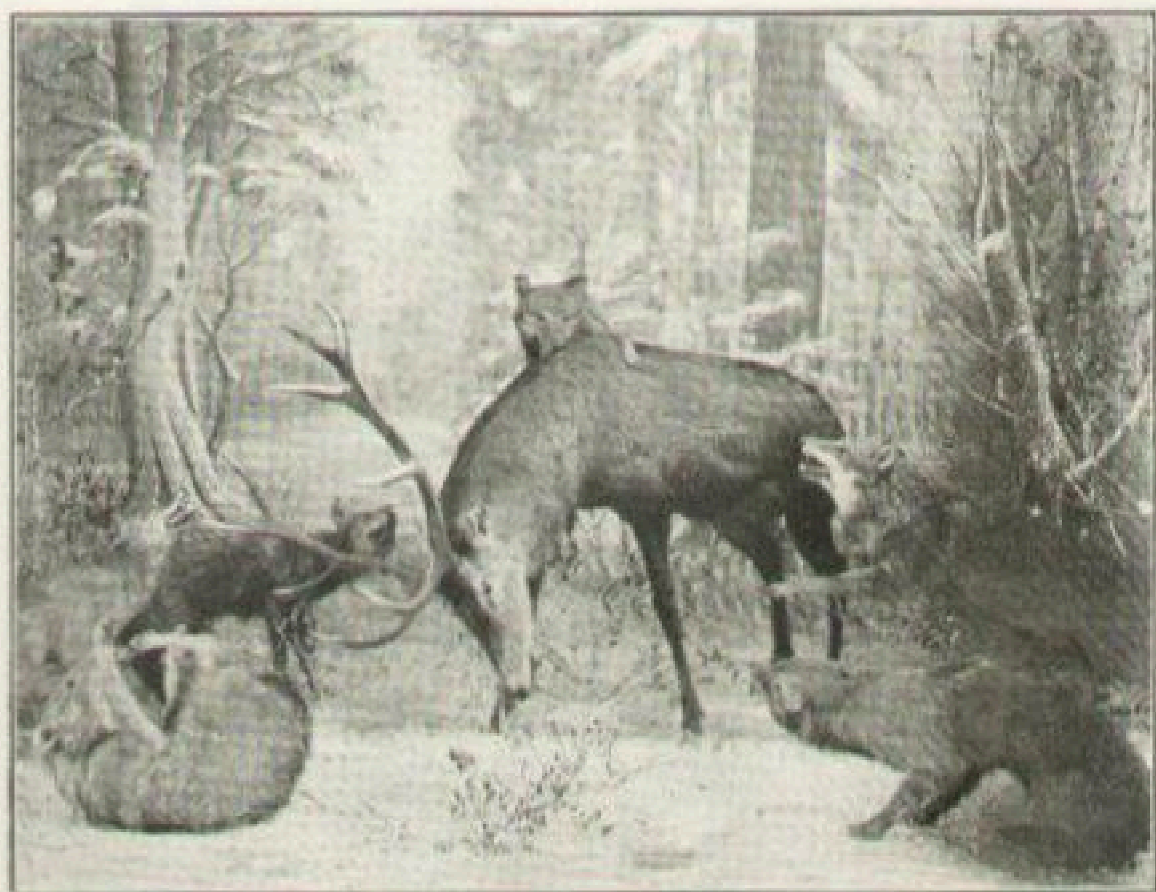

Fig. 14. Cerb atacat de lupi intr'o pădure din Moldova (Dioramă).

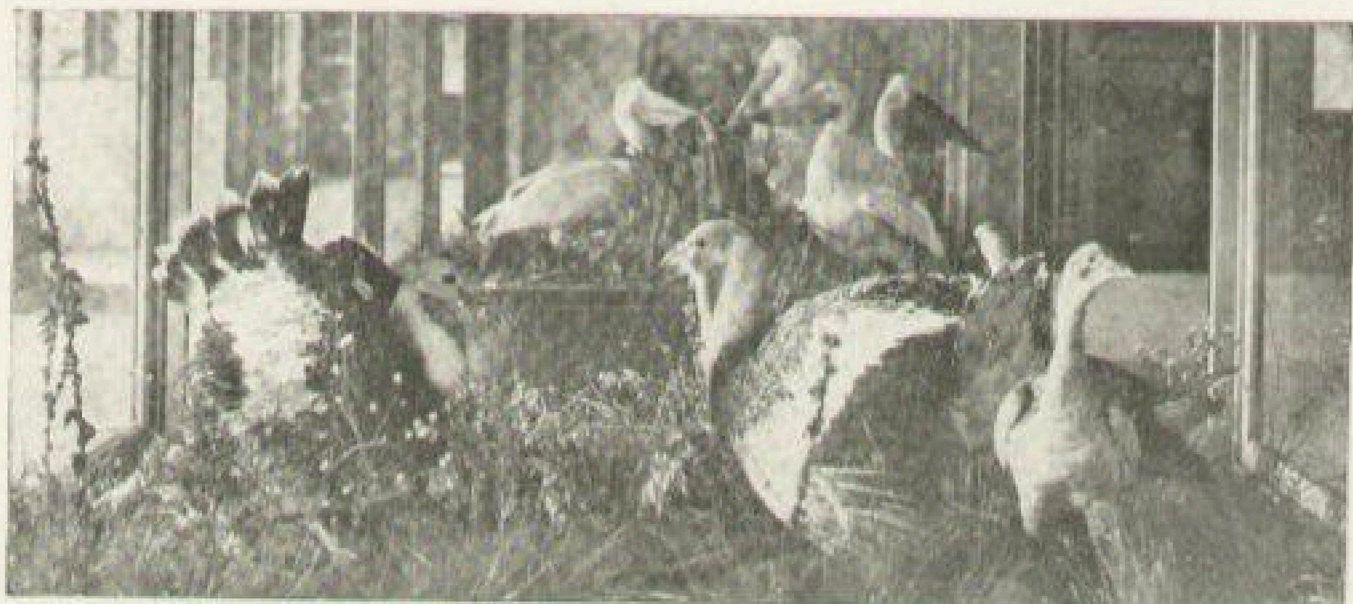

Fig. 15. Dropii *(Ottis tarda)* pe Bărăgan.

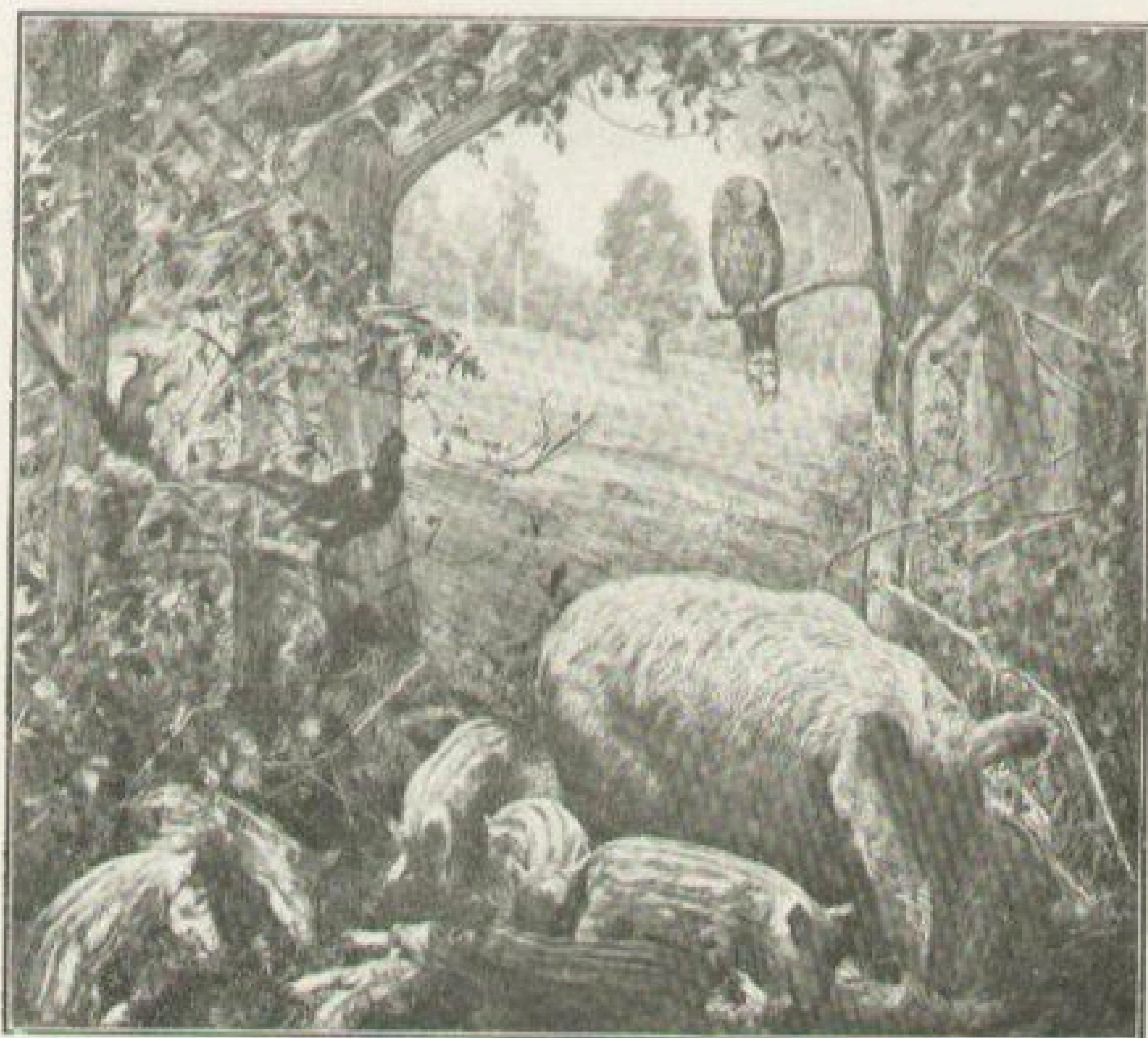

Fig. 16. Viaţa într'o pădure subcarpatică.

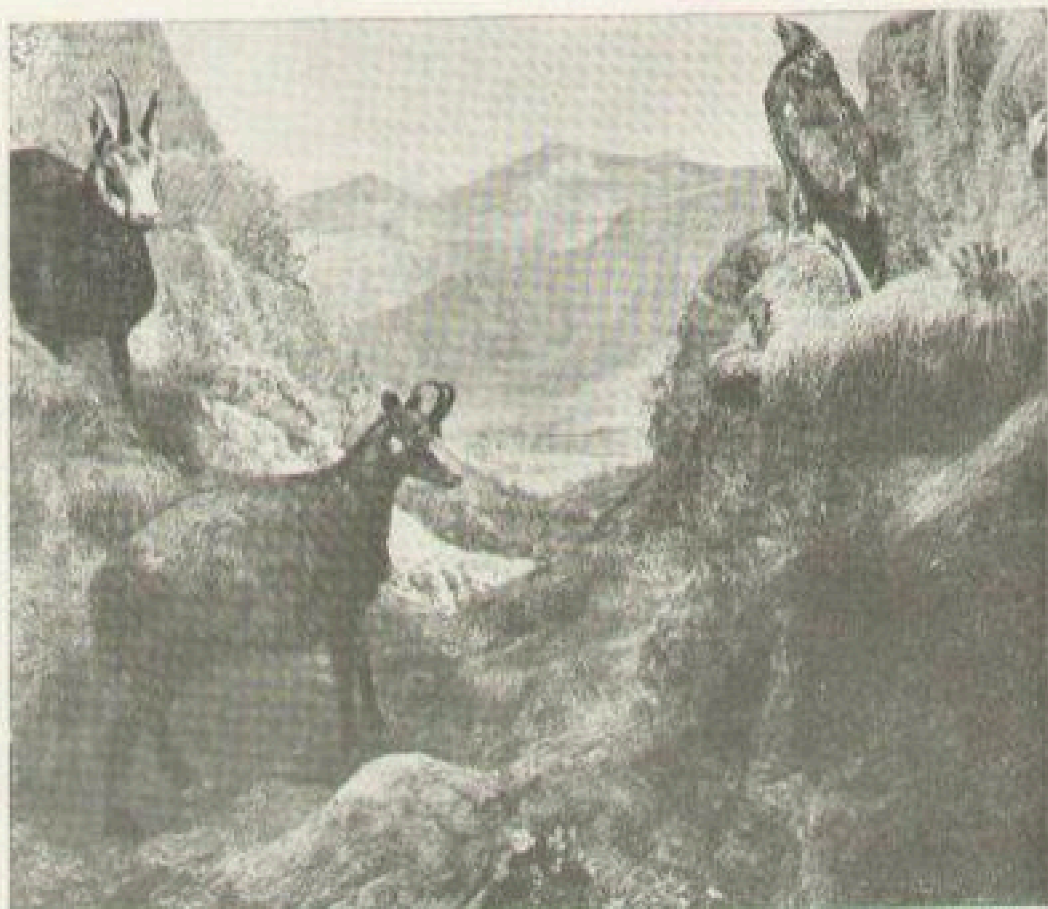

Fig. 17. Viața pe culmele Carpaților (Dioramă).

Fig. 18. Viața intr'o pădure din Carpați (Dioramă.)

Fig. 19. Viața pe Bărăgan.

Fig. 20. Viața la un mal de Dunăre.

Fig. 23. Viața pe cordonul de nisip dintre lacul Razim și Marea Neagră.

Tab. XIV.

Fig. 24. O colonie de Stârci şi Cormorani pe sălciile din Delta Dunărei.

Fig. 25. Pelicani la cuiburi.

Fig. 26. Viața pe Plaur în delta Dunărei.

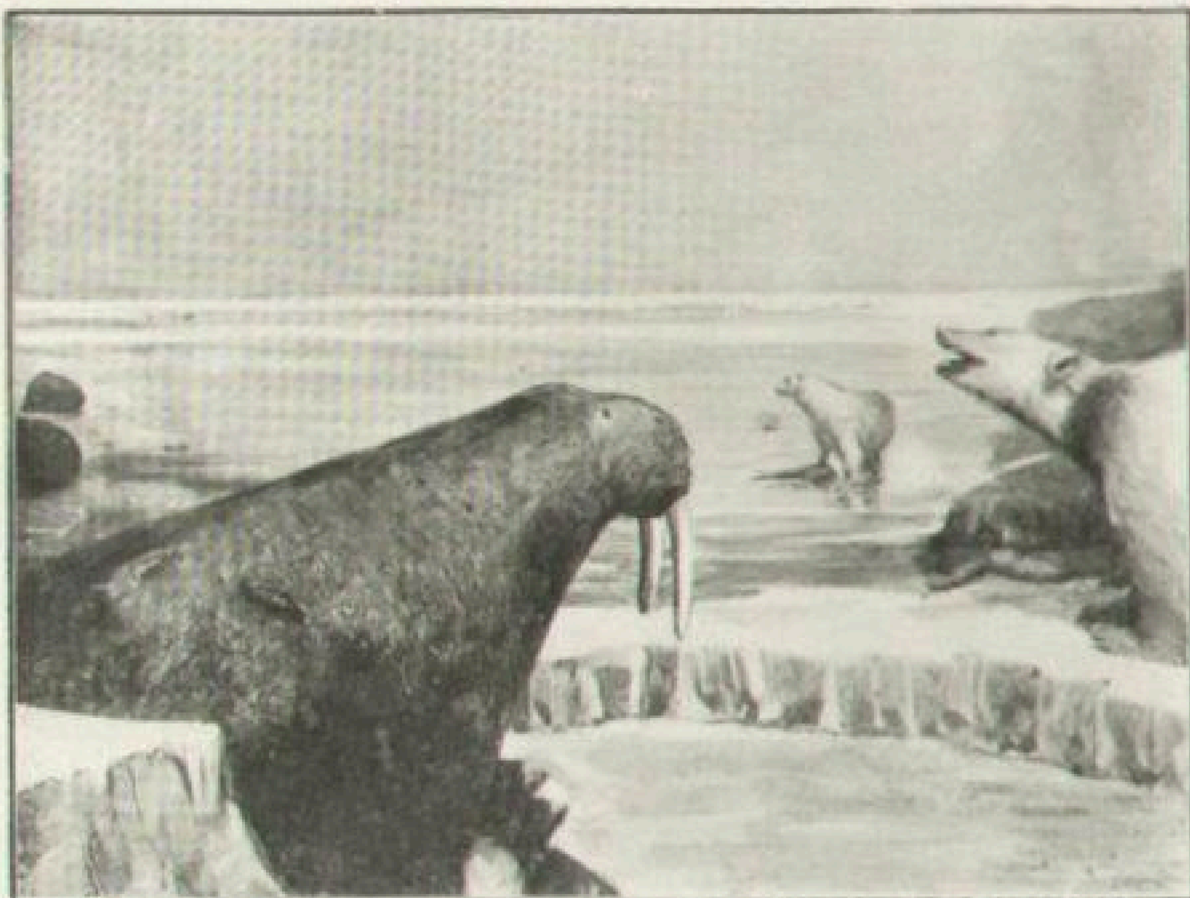

Fig. 27. Viaţa în regiunile arctice.

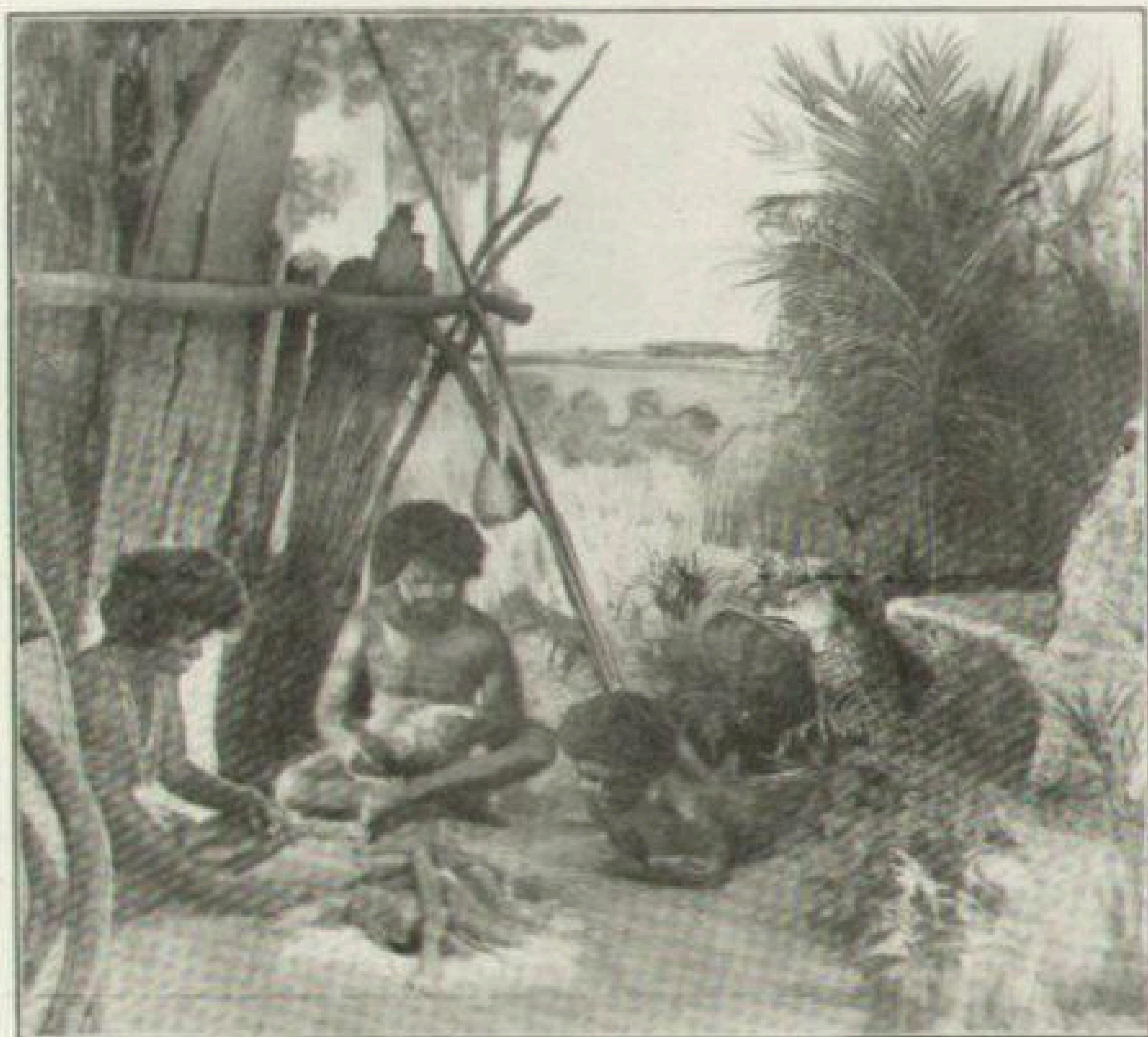

Fig. 28. O familie de australieni. (Model de expunere pentru secţia etnografică).